

Література

1. Балакірєва О., Яременко О. Молодь України у дзеркалі соціології. – К.: УІСД, 2001. – 210 с.
2. Балакірєва О.М. (кер.авт.кол.), Яременко О.О., Артур О.Р. та ін. Динаміка поширення тютюнопаління, вживання алкоголю та наркотичних речовин серед учнівської молоді України. – К.: Державний інститут проблем сім'ї та молоді, 2003. – 174 с.
3. Нове покоління незалежної України (1991 – 2001 роки): Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2001 р.). – К.: Державний інститут сім'ї та молоді, 2002. – 211 с.
4. Формування здорового способу життя молоді: стан, проблеми та перспективи: Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2002 р.). – К.: Державний інститут проблем сім'ї та молоді, 2003. – 250 с.

*Літяга І.В.
(м.Житомир)*

**ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙ
В УПРАВЛІННІ СОЦІАЛЬНОЮ РОБОТОЮ**

В статье рассмотрены некоторые теоретические аспекты деятельности социальных организаций как объекта менеджмента социальной работы. Проанализированы социальные свойства и общие характеристики организации и потребности ее членов.

The article deals with some theoretical aspects of the activity of the social organizations as the object of the management of social work. The social characteristics and general characteristics of the organization and the needs of its members are analyzed.

На сучасному етапі розвитку суспільства діяльність соціальної сфери спрямована на захист та задоволення потреб саме тих людей, які цього найбільше потребують.

Вирішення соціальних проблем реалізується за рахунок соціально-трудової політики, яка полягає в розробці рішень, пов'язаних із самою людиною, її статусом у суспільстві, наданням їй певних соціальних гарантій, що враховуватимуть особливості різних груп і верств населення.

Менеджмент у соціальній сфері приділяє особливу увагу діяльності соціальних організацій, забезпеченості соціальних груп відповідними благами, послугами, необхідними для підтримки життя людей і їх розвитку, а також визначенню джерел фінансування та економічної ефективності.

Управління соціальною роботою є необхідною умовою для функціонування будь-якої соціальної організації. Організація ж є об'єктом менеджменту соціальної роботи. Якщо у класичному менеджменті організація - це систематизоване, свідоме об'єднання дій людей для досягнення певних цілей, то організація в соціальній сфері є систематизованим, структурованим, публічним, свідомим об'єднанням дій людей для досягнення ефективного результату в розв'язанні соціальних проблем у контексті мети соціальної роботи.

Організації є відкритими системами, тобто такими, що можуть існувати за умов взаємодії з зовнішнім середовищем.

Відкрита ж система має здатність пристосовуватись до змін у зовнішньому середовищі, що забезпечує її життєздатність і функціонування в нестабільних умовах.

Суб'єкти і об'єкти управління у будь-якій соціальній організації взаємодіють між собою. Об'єктами управління є соціальні працівники, співробітники служб та закладів соціального захисту та сформовані ними органи управління, які наділені управлінськими функціями.

З точки зору соціології в організації виділяють наступні соціальні властивості [3, с.231]:

1. Організація утворюється як інструмент вирішення суспільних завдань, засіб досягнення цілей.
2. Організація складається як людська спільність, тобто сукупність соціальних груп, статусів, норм, відносин, лідерства, згуртованості або конфліктності.
3. Організація об'єктивується як безособова структура зв'язків і норм, детермінована адміністративними й культурними факторами. Предметом аналізу організації в цьому розумінні виступає агрегована цілісність, що ієрархічно побудована і взаємодіє із зовнішнім середовищем. Головним тут є рівновага, самоуправління, розподіл праці, керованість організації.

Усі ці властивості організації взаємопов'язані між собою і притаманні всім без винятку соціальним організаціям. В той же час їх типологія дозволяє зрозуміти особливості прояву цих властивостей в організаціях соціальної сфери.

Як об'єкт менеджменту організація володіє наступними загальними характеристиками: [3, с.33]

1. Наявність ресурсів, які перетворюються в ході діяльності організації для досягнення її цілей. Основні з них - це люди, матеріали, капітал, технології та інформація.
2. Залежність організації від зовнішнього середовища.
3. Горизонтальний розподіл праці і виділення груп працівників, що виконують близькі функції.
4. Вертикальний розподіл праці, згідно з яким здійснюється координація роботи інших людей заради досягнення мети.
5. Скоординованість завдань персоналу організації на підставі вертикального розподілу праці.

Організація вважається простою за наявності однієї цілі, а за наявності двох і більше цілей - складною. Прості організації можуть функціонувати без чітко виділеної групи управлінців, обмежуючись координацією спільної діяльності. Для складних, же організацій робота з управління має бути чітко відокремленою від виробничої діяльності.[3, с.33]

Організація соціальної сфери утворюється як інструмент вирішення суспільних завдань та засіб досягнення цілей. Вона об'єктивується як безособова структура зв'язків і норм, детермінована, адміністративними й культурними факторами. Предметом аналізу організації в загальному розумінні виступає цілісність, побудована ієрархічно, яка взаємодіє із зовнішнім середовищем.

Для організацій соціальної сфери характерним є отримання ресурсів від зовнішнього середовища та оптимальне використання ресурсів власне соціальної роботи, а також надання соціальної допомоги, збільшення ресурсів клієнта та ресурсів громади.

Однією із основних організацій у соціальній сфері є соціальна служба, яка розуміється як тип ділової організації в соціальній сфері, на яку покладену реалізацію соціальної політики на даній території в цілому або з якогось конкретного її напрямку, шляхом здійснення безпосереднього управління соціальною роботою з клієнтами та соціальними працівниками що її здійснюють.[3, с. 235]

Головними інституціональними ознаками соціальної служби є :

1. Правовий статус або правове закріплення діяльності у відповідних положеннях та регламентах.
2. Організаційна побудова установ, в якій відображено специфіку діяльності та умов.
3. Практичне здійснення конкретних функцій соціальної допомоги, захисту та

підтримки, обумовлене правовим статусом та організаційною побудовою. Компоненти соціальної служби підпорядковуються певним правилам, а саме:

- компоненти соціальної служби виступають в організації зв'язаними попарно і функціонують як єдине ціле;
- мінімальні зміни в одному з компонентів призводять до змін в інших компонентах;
- вплив зовнішнього середовища на кожний із компонентів є непрямим, тоді як на організацію цей вплив є безпосереднім.

Головними взаємопов'язаними між собою складовими організації соціальної сфери є :

- 1) зовнішнє середовище (громада, оточення, партнери, конкуренти);
- 2) мета, що визначає головні завдання організації, які потрібно виконати, а також які технологічні та кадрові ресурси необхідно залучати для цього;
- 3) структура служби;

На відміну від планування роботи, при плануванні структури соціальної служби увага зосереджується, насамперед, на загальному розподілі, влади та повноважень, обробці інформації, визначені ролі тих, хто буде приймати рішення у межах організації. Структура організації соціальної сфери має відповідати її призначенню, стратегії, технологічному рівню та оточенню.

- 4) міжорганізаційні відносини;
- 5) інновації та новаторство;

На сучасному етапі розвитку суспільства організації соціальної сфери покликані розвивати свою здатність до змін, інновацій та новаторства.

- 6) стратегічні питання.

Існує багато стратегічних рівнів організації соціальної сфери : від ролі організації в суспільстві в цілому до конкретних ділянок роботи чи соціального обслуговування, в яких організація бере участь до того, як організація функціонує в соціальній сфері і як засоби функціонування обирає для досягнення поставленої мети.

Проаналізувавши основні складові організації соціальної сфери, менеджмент соціальної роботи можна визначити як управління організацією, що в умовах існування, накопичення та трансформації протиріч, спрямоване на досягнення цілей соціальної роботи.

Управління повною організацією соціальної сфери має здійснюватись на демократичному рівні. Керівник має враховувати основні потреби членів ввіреної йому організації:

1. Потреба у почутті приналежності.
Підлеглий має бути потрібним, але не використовуваним, щиро і сердечно прийнятим, як рядовий член організації.
2. Потреба у створенні програми і мети організації.
Усі ідеї повинні бути вислухані і проаналізовані керівництвом в організації.
3. Упевненість у можливості втілення в життя програми й мети організації.
4. Відчуття значущості своїх дій та вчинків.
5. Потреба в серйозних обов'язках, які входять у коло здібностей та інтересів, і які пов'язані з цілями організації. Організація як єдине ціле має створювати умови для відповідального та творчого складу всіх членів.
6. Потреба у постійній Інформації. Зацікавленість підтримує інформованість про дії організації на різних рівнях, на шляху до мети.
7. Потреба у довірі до керівництва організації на кожному рівні. Така довіра опирається на справедливість, яка збільшує ентузіазм по відношенню до справ організації.

8. Потреба в розумінні й терпінні задля навчання та розвитку.

Отже, комплексне та раціональне управління організаціями соціальної сфери є умовою з найважливіших умов створення ефективної системи соціального захисту населення.

Література

1. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. *Основи менеджменту* : Підручник.-К.: "Академвидав",2003 .- 416с.
2. *Основи Соціальної роботи* : Учебник/Отв.ред. П.Д. Павленок.-М.: ИНФРА-М,1997.-368с.
3. *Соціальна робота: Менеджмент соціальної роботи.*: Навчальний посібник. К.: ДЦССМ, 2003 // *Соціальна робота. Книга 7.* - С.33.
4. *Управлінські аспекти соціальної роботи: Курс лекцій.*- К.: МАУП, 2002.-С52

Лукашевич М.

РЕЦЕНЗІЯ

на монографію Халамендик В.Б.

„Інфраструктура соціальної роботи: теоретико-методологічний аналіз”

Питання взаємозв'язку і взаємовпливу технічних, економічних і соціальних факторів завжди були предметом пильної уваги науковців. Чільне місце серед них посідають проблеми розвитку такого суспільного явища як інфраструктура, яка є складовою відтворювального процесу, поглинаючи при цьому значну частину капітальних вкладень і трудових ресурсів. Тому вивчення умов функціонування, внутрішніх зв'язків і зовнішніх факторів інфраструктури в цілому є надзвичайно важливим і необхідним для вироблення ефективних засобів повноцінного функціонування соціально-орієнтованої держави. Поглибленому вивченню інфраструктури соціальної роботи з точки зору філософії та методології присвячена монографія кандидата філософських наук В.Б. Халамендик.

Представлена монографія є фундаментальним дослідженням, в якому здійснено ґрунтовний ретроспективний, теоретичний, структурно-функціональний, праксеологічний аналіз інфраструктурного забезпечення системи соціальної роботи.

В першому розділі “Історико-методологічні основи дослідження проблеми інфраструктурного забезпечення соціальної роботи” обґрунтовуються теоретичні та методологічні основи розв'язання досліджуваної проблеми, здійснено аналіз численних визначень інфраструктури в різних галузях знання – економіці, архітектурі, філософії, соціології, який дозволив зробити висновок про те, що інфраструктура розглядалася дослідниками як матеріальна умова для розміщення і функціонування суспільного виробництва. Згодом було виокремлено її галузь – соціальну інфраструктуру, головним завданням якої є забезпечення нормальної життєдіяльності населення.

Тут же здійснена спроба дати визначення поняттю “інфраструктура соціальної роботи”. При цьому пріоритет має не лише субстанція речовини (як це зазвичай відчувалося у роботах дослідників інфраструктури ХХ століття), а й інші компоненти – інформація та енергія). Все те, що належить духовному світу, зберігає своє значення при розгляді інфраструктури соціальної роботи.

У другому розділі “Теоретичний аналіз проблеми інфраструктурного забезпечення системи соціальної роботи” соціальна робота представлена як системне утворення, що має певні компоненти та елементи, які пов'язані між собою. Тут же визначено природу, сутність, зміст, форми та провідну функцію одного із її компонентів – інфраструктури соціальної роботи, що виступає самостійним явищем. Системна методологія виявилася найбільш упорядкованою надійною основою для наукового дослідження, оскільки її застосування дозволило аналізувати та варіювати компонентами системи і послідовно поєднувати їх один з одним.

У третьому розділі “Структурно-функціональний аналіз інфраструктурного